

Küpros

Põhiõigused - Küpros

Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.
Järgmised keeleversioonid: [el](#) on juba tõlgitud.

Siseriiklikud kohtud

Nicosia ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Lefkosías*)

Charalampos Mouskou St.
1405 Nicosia
Küpros

Limassoli ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Lemesouí*)

8 Lordou Vyrona Ave.
3726 Limassol
PO Box 54619
Küpros

Larnaca ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Lárnakas*)

Artemidos Ave.
6301 Larnaca
PO Box 40107
Küpros

Paphose ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Páfou*)

Corner of Neophytou St. & Nikolaidi St.
8100 Paphos
PO Box 60007
Küpros

Famagusta ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Ammochóstou*)

2 Sotiras St.
5286 Paralimni
Küpros

Kyrenia ringkonnakohus (*Eparchiakó Dikastírio Kerýneias*)

Charalampos Mouskou St.
1405 Nicosia
Küpros

Inimõigustega tegelevad riiklikud asutused

Haldus- ja inimõiguste volinik (ombudsman)

Haldus- ja inimõiguste volinik (*Epítropos Dioikíseos kai Anthrópinon Dikaíomatón*, nimetatakse ka ombudsmaniks) on sõltumatu riigiametnik, kes on ametlikult tegutsenud alates 1991. aastast. See volinik on institutsioon, kelle peamine ülesanne on kontrollida kohtuväliselt inimõiguste haldamist ja kaitsmist.

Voliniku põhieesmärk on tagada seaduslikkus, edendada head valitsemistava, kaitsta üksikisikute õigusi, võidelda haldusomavoliga ning kaitsta üldiselt kodanike õigusi ja inimõigusi.

Volinik alustab tavajuhul uurimist pärast kaebuse saamist kodanikult, keda kaebuse aluseks olev tegu on otseselt ja isiklikult mõjutanud. Ent ta võib algatada uurimise ka ministrite nõukogu korraldusel või üldist huvi pakkuvates küsimustes omal algatusel.

Voliniku ettepanekud ja soovitused ei ole siduvad. Kui asjaomased pooled neid aga ei järgi, tekib põhimõtteline küsimus. Seda seisukohta on tugevdanud ka asjaomase seaduse hiljutine muudatus, mis võimaldab volinikul pidada nõu asjaomase ametiasutusega, et püüda leida võimalus, kuidas see ametiasutus saaks voliniku seisukohad omaks võtta ja neid praktikas järgida.

Haldusvoliniku õigused on väga ulatuslikud, sest lisaks eespool toodule on tal veel järgmised ülesanded.

Diskrimineerimisvastane asutus: nendes ülesannetes kontrollib volinik üksikisiku esitatud kaebuse alusel või omal algatusel, kas sotsiaalse kaitse, sotsiaalkindlustuse, sotsiaaltoetuste, tervishoiu, hariduse, ühingutes ja ametiühingutes osalemise või kaupade ja teenuste, sealhulgas eluaseme kättesaadavuse küsimustes on rikutud üksikisikute võrdse kohtlemise põhimõtet rassi, rahvuse või etnilise päritolu, kogukonda kuulumise, keele, nahavärvuse, vanuse, puude, seksuaalse sättumuse, usu, poliitiliste või muude vaadete tõttu. Volinik võib tegutseda nii avalikus kui ka erasektoris.

Võrdõiguslikkusasutus: nendes ülesannetes kontrollib volinik üksikisiku esitatud kaebuse alusel või omal algatusel, kas tööhõive, töö- ja kutsehariduse valdkonnas, sealhulgas töölepingutes või töösuhet reguleerivates dokumentides, töölevõtmisel, koondamisel, ajalehtedes avaldatavates töökuulutustes jm on rikutud üksikisikute võrdse kohtlemise põhimõtet soo, soolise identiteedi, rassi, rahvuse või etnilise päritolu, kogukonda kuulumise, keele, nahavärvuse, vanuse, puude, seksuaalse sättumuse, usu, poliitiliste või muude vaadete tõttu. Samuti kontrollib volinik esmajoonel, kas kaupade ja teenuste (nt haridus, tervishoid, panga- või kindlustusteenused) kättesaadavusega seoses esineb üksikisikute soopõhist diskrimineerimist. Volinik võib tegutseda nii avalikus kui ka erasektoris.

Sõltumatu piinamist tõkestav asutus: nendes ülesannetes käib volinik omal äranägemisel kohtades, kus inimesed on osaliselt või täielikult vabadusest ilma jäetud (näiteks vanglad, politsei kinnipidamiskeskused, psühhiaatriaiglad või vanadekodud), et jälgida ja dokumenteerida sealseid elamistingimusi. Eesmärk on tagada sellises olukorras olevate inimeste väärikus ja õigused. Pärast neid kontrollkäike annab volinik soovitusi nii väljaselgitatud tingimuste kui ka asjaomaste õigusaktide ja institutsioonilise raamistiku parandamiseks. Samuti võib volinik pädeva ametiasutuse kontrollimise käigus ja asutusega avatult suheldes anda soovitusi ja teha ettepanekuid, millega tõkestada piinamist ning ebainimlikku või alandavat kohtlemist. Volinik võib tegutseda nii avalikus kui ka erasektoris.

Inimõigustega tegelev riiklik asutus: nende ülesannete täitmisel esitab volinik arvamusi, soovitusi ja ettepanekuid, kui ta leiab, et avalik-õiguslik asutus on rikkunud või piiranud inimõigusi. Samuti võtab volinik inimõiguste austamise edendamiseks ulatuslikumaid meetmeid ning suhtleb sel eesmärgil inimõigustele keskendunud vabaühendustega ja muude organiseerunud rühmadega.

Puuetega inimeste õigusi edendav sõltumatu asutus: nendes ülesannetes vastutab volinik Küproses puuetega inimeste õiguste ÜRO konventsiooni edendamise, kaitsmise ja rakendamise järelevalve eest.

Volinik kontrollib omal algatusel või kaebuste põhjal, kas riigiasutused järgivad konventsiooni, ja annab teada, kuidas olukorda parandada. Samuti teeb volinik koostööd teiste selles valdkonnas tegutsevate asutustega ning pakub koolitusi puuetega inimeste õiguste teemal, suurendab teadlikkust nendest õigustest ja tugevdab nende teostamist praktikas.

Küprose politsei

Küprose politseis on loodud ja rakendatud tööle ametid, mis edendavad, kaitsevad ja tugevdavad inimese põhiõigusi. Allpool on kirjeldatud lühidalt nende ülesandeid ja kohustusi, et näidata, milliseid jõupingutusi tehakse politseis põhiõiguste kaitsmise tagamiseks.

- **Inimõiguste amet**

Inimõiguste amet annab aru Euroopa Liidule ja Küprose politsei peakorterit rahvusvaheliste suhete direktoraadile ning:

1. vastutab liidu erinevate inimõigusasutuste otsustega kindlaks määratud kohustuste kontrollimise ja täitmise eest valdkondades, mis kuuluvad politsei pädevusse;
2. keskendub sellele, et täita Euroopa Nõukogu soovitusi, mis puudutavad kinnipidamistingimusi politsei kinnipidamiskeskustes jm;
3. teeb süstemaatilisi kontrollkäike politsei kinnipidamiskeskustesse ning esitab sellega seoses aruandeid ja soovitusi, kuidas parandada kinnipeetavate kinnipidamis- ja elamistingimusi;
4. teeb kõigi kodanike inimõiguste kaitsmisel koostööd muude valitsusasutustega, vabaühendustega ja sõltumatute organitega ning annab soovitusi tagamaks, et politsei järgiks õigusakte ning Küprose Vabariigi allkirjastatud ja ratifitseeritud konventsioone;

5. teeb Küprose politseikooliga koost d inim igustealaste koolitusprogrammide kavandamisel ja elluviimisel;
  6. koostab ja levitab inimõiguste kaitsmist ja edendamist käsitlevaid ringkirju ja käsiraamatuid.
- **Diskrimineerimisvastane amet**

Diskrimineerimisvastane amet annab aru Küprose politsei peakorteri kuritegude osakonnale ning selle eesmärk on ennetada diskrimineerimist, rassismi ja ksenofoobiat ning nende vastu võidelda.

Osana oma põhiülesannetest teeb amet järgmist:

1. tagab politseiametnike vahelise koost la, järelevalve ja koost , et uurida ja dokumenteerida rassismikuritegusid ja -juhtumeid või rassistliku motiiviga kuritegusid;
  2. t t b koos teiste valitsusasutuste ja vabaühendustega, kes on seotud diskrimineerimis- ja rassismivastase võitlusega;
  3. t t b koos Küprose politseikooliga ja teiste organisatsioonidega, et pakkuda politseiametnikele täienduskoolitust;
  4. toimib kontaktasutusena Küprose politsei ja teiste asutuste vahel, kes vastutavad tulemuslikuma rassismivastase poliitika kujundamise eest;
  5. tugevdab ja viib ellu rahvusvaheliste ning ELi suuniste ja kohustustega seotud riiklikku õigusraamistikku.
- **Koduv givalla ja laste v arikohtlemise vastane amet**

Koduv givalla ja laste v arikohtlemise vastane amet annab aru Küprose politsei peakorteri kuriteosakonnale ning tegeleb peamiselt koost lastamise, rakendamise ja toetamisega.

Ameti põhiülesanded on kohtuasjade või vahejuhtumite järelevalve, kriminaaltoimikute uurimine ning soovitude andmine selle kohta, kuidas neid edasi k sitleda. Arvestades koduvägivalla ja laste v arikohtlemise vastase ameti kohustust õigusakte jõustada, t t b amet koos nende juhtumite eest vastutavate uurijatega, peren ustajatega või sotsiaalhoolekandeametnikega ning teiste riigi- või valitsusväliste ametnikega, kellel on selles valdkonnas kohustusi, samuti ohvritega, kellega võetakse ühendust isiklikult või telefoni teel. Veel korraldab amet koost s Küprose politseikooliga politseiametnikele koolitusseminare.

- **Inimkaubandusvastase võitluse amet**

Inimkaubandusvastase võitluse amet annab aru Küprose politsei peakorteri kuritegude osakonnale ning selle eesmärk on võidelda inimkaubandusega vastavalt inimkaubanduse ja inimeste ärakasutamise tõkestamise ja sellevastase võitluse ning ohvrite kaitse seadusele või muudele asjakohastele õigusaktidele ja politsei kohustustele nii Euroopa kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Osana oma põhiülesannetest ja -kohustustest teeb amet järgmist:

1. t t leb, anal isib ja kasutab teavet, mis puudutab tema ülesannetega seotud süütegusid;
2. koost lastab kõigi direktoraatide/ametite/osakondade tegevust ja meetmeid tagamaks, et üleriigilised operatsioonid oleksid hästi kavandatud ja nõuetekohaselt korraldatud;
3. tuvastab inimkaubanduse või ärakasutamise ohvrid vastavalt asjakohastele tuvastamisk siraamatutele ning õigusaktidele;
4. annab politseiametnikele juhiseid inimkaubanduse kohta;
5. jälgib inimkaubandusega seotud juhtumite uurimist ja annab vajaduse korral  lekuulamisametnikele juhiseid, olenemata nende teenistuskohast;
6. uurib kuritegude osakonda juhtiva komissari juhendamisel keerulisi ja tõsiseid juhtumeid, millega on rikunud inimkaubanduse ja inimeste ärakasutamise tõkestamise, sellevastase võitluse ning ohvrite kaitse seadust, koost s nõuetekohaselt koolitatud ametnikega, kes on teenistuses ringkondlikes kriminaaluurimisosakondades;
7. vastab teiste riikide  igusabitaotlustele inimkaubanduse küsimustes;
8. peab statistikaandmebaasi ning koostab vajalikke aruandeid ja vajalikku statistikat;
9. täidab muid seaduses või riiklikus inimkaubandusvastases tegevuskavas ettenähtud või politseijuhi antud ülesandeid.

Tuvastatud inimkaubandusohvrite õiguste tagamiseks ja kaitsmiseks t t b amet lisaks sotsiaalhoolekandeteenistustega ka koos selliste vabaühendustega nagu Cyprus Stop Trafficking, KISA, Caritas, Well Spring jne.

Laste õiguste volinik

Laste õiguste voliniku (*Epítropos Prostatías ton Dikaiomáton tou Paidioú*) institutsioon loodi 2007. aasta laste õiguste kaitse voliniku seadusega (seadus 74(I)/2007), mis jõustus 22. juunil 2007. Seaduses on sätestatud voliniku ametissenimetamine, voliniku büroo loomine ja töö ning muud seonduvad küsimused. Lisandunud küsimuste käsitlemiseks muudeti seadust 2014. aastal [44(I)/2014].

Seaduses on ette nähtud olulised sätted, et võimaldada voliniku bürool töötada inimõigusi kaitsva riikliku sõltumatu organisatsioonina, kes vastutab laste õiguste kaitsmise ja edendamise eest. Seadusega nähakse volinikule ette ulatuslikud ülesanded ja kohustused, mida saab näitlikustamiseks kirjeldada nelja sambana:

- õigusaktide, menetluste ja tavade kontrollimine ning järelevalve avaliku ja erasektori asutuste puhul;
- laste võimestamine ja kaasamine;
- laste ja üldisemalt ühiskonna harimine ja nende teadlikkus laste õiguste teemal;
- laste ja nende huvide esindamine neid mõjutavates menetlustes.

Esimeseks laste õiguste volinikuks määrati Leda Koursoumba. Praegu töötab ta volinikuna teist ametiaega.

Kontaktandmed:

Corner of Apelli St. and Pavlou Nirvana St., 5th floor, 1496

Tel +357 22873200

Faks +357 22872365

E-post: childcom@ccr.gov.cy

Veebisait <http://www.childcom.org.cy/>

Isikuandmete kaitse volinik

Isikuandmete kaitse volinik (*Epítropos Prostatías Dedoménon Prosopikoú Charaktíra*) töötab sõltumatu järelevalveasutusena, mis loodi 2001. aasta isikuandmete töötlemise (üksikisiku kaitse) seadusega 112 (seadus 112(I)/2001), millega võeti riigi õigusse üle direktiiv 95/46/EÜ.

Volinik kontrollib eespool nimetatud seaduse täitmist. Voliniku ülesannete hulka kuuluvad kontrolli tegemine, seaduses ettenähtud lubade väljastamine ja halduskaristuse määramine seadusrikkumise eest. Volinik töötab koos teiste liikmesriikide asjaomaste asutustega ja Euroopa Nõukoguga küsimustes, mis kuuluvad voliniku vastutusalasse ja millega edendatakse austust Euroopa kodanike eraelu ja isikuandmete kaitsega seotud õiguste vastu.

Volinik tegutseb Europoli, Eurojusti, Eurodaci, teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi, viisainfosüsteemi, tollinfosüsteemi ning siseturu infosüsteemi riikliku järelevalveasutusena.

Voliniku büroo eesmärk on anda üldsusele paremat teavet seaduses sätestatud õiguste kohta ning juurutada eraelu austavat suhtumist nii avalikus kui ka erasektoris.

Puuetega inimeste sotsiaalse kaasamise osakond töö-, heaolu- ja sotsiaalkindlustusministeeriumi juures

Puuetega seotud õigusaktide ajaloos on teetähiseks ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon, millega nõutakse riikidelt kõigi asjakohaste seadusandlike, haldus- või muude meetmete võtmist, et kaitsta puuetega inimesi elu kõigis aspektides. Kuproose Vabariik ratifitseeris konventsiooni 2011. aastal ning koostas ja võttis oma esimese riikliku puuetega inimestega seotud tegevuskava vastu 2013. aastal.

Puuetega inimeste sotsiaalse kaasamise osakond, kes tegutseb teabekeskusena, koordineeris ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni tulemuslikku rakendamist ning 2013.–2015. ja 2017.–2020. aasta puuetega inimestega seotud tegevuskava.

Lisaks on ÜRO puuetega inimeste sotsiaalse kaasamise osakonna eesmärk edendada puuetega inimeste sotsiaalkaitset, sotsiaalset kaasatust ja tööhõivet. Osakonna peamised tegevusvaldkonnad on järgmised:

- korraldada hindamist ja esitada tõendeid puude ja toimimisvõime kohta;
- anda puuetega inimestele sotsiaaltoetusi;
- osutada otseseid ja kaudseid professionaalseid rehabilitatsiooni- ja muid tugiteenuseid.

Osakonna eesmärk on parandada puuetega inimeste elukvaliteeti ning luua neile reformi kavandamise, kooskõlastamise ja elluviimise abil uued sotsiaalse kaasamise võimalused.

Naiste õiguste riiklik mehhanism

1. Naiste õiguste riiklik mehhanism (*Ethnikós Michanizmós gia ta Dikaiómata tis Gynaikas*) loodi 16. veebruaril 1994 ministrite nõukogu otsusega nr 40.609.
2. Naiste õiguste riiklik mehhanism on peamine organisatsioon, kes kujundab ja edendab valitsuse poliitikat seaduspõhise naistevastase diskrimineerimise kaotamisel ning tagab meeste ja naiste võrdõiguslikkuse kõigis õigusvaldkondades. Samuti aitab ta rakendada võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste põhimõtet praktikas. Selleks tuleb muu hulgas muuta suhtumist, edendada eriprogramme, millega toetatakse ja julgustatakse naisi nende mitmepalgelistes rollides, ning lisada võrdõiguslikkus kõikidesse programmidesse ja poliitikavaldkondadesse.
3. Vastavalt ministrite nõukogu 23. aprilli 2014. aasta otsusele nr 76.789 juhatab nõukogu ja naiste õiguste riikliku mehhanismi riiklikku komiteed soolise võrdõiguslikkuse volinik ning mehhanismi peasekretariaadi moodustavad justiits- ja avaliku korra ministeeriumi soolise võrdõiguslikkuse üksuse ametnikud.
4. Naiste õiguste riiklik mehhanism koosneb kolmest kollektiivsest organist: a) nõukogu, b) riiklik komitee ja c) ministeeriumidevaheline komitee. See toimib ka peasekretariaadina.
5. Naiste õiguste riikliku mehhanismi *nõukogu* koosneb 19 liikmesorganisatsioonist. Nõukogu liikmed on naisteorganisatsioonid, ametiühingud ja muud vabaühendused, sealhulgas kaks Türgi-Küprose naisteorganisatsiooni (lisatud on nõukogu liikmesorganisatsioonide loend).
6. Naiste õiguste riikliku mehhanismi *riiklik komitee* koosneb 69 liikmesorganisatsioonist, sealhulgas erakondade juurde kuuluvatest organisatsioonidest, naistevastase vägivalda ja naiste ärakasutamise vastu võitlevatest organisatsioonidest, koolitus- ja teadusorganisatsioonidest, rassismivastastest ja põllumajandusorganisatsioonidest, ametiühingutest, rahu, ümberasustatud ning peret ja lapsi toetavatest organisatsioonidest jne.
7. Naiste õiguste riikliku mehhanismi *ministeeriumidevaheline komitee* koosneb kõigi ministeeriumide ning Euroopa programmide, koordineerimise ja arengu peadirektoraadi ametnikest, kes vastutavad naiste õiguste eest.
8. *Peasekretariaat* valmistab ette naiste õiguste riikliku mehhanismi kõigi organite koosolekuid ja on abiks kõigi vastuvõetud otsuste täitmisel. Selleks pakub ta haldus- ja teaduslikku toetust ning juhiseid.

Inimõiguste ning meeste ja naiste võrdsete võimaluste parlamendikomisjon

Inimõiguste ning meeste ja naiste võrdsete võimaluste parlamendikomisjoni peamine ülesanne on uurida ja vaadelda parlamentaarse kontrolli käigus, kas Küprose Vabariigis järgitakse Küprose põhiseadust, rahvusvahelisi konventsioone ja asjaomaseid õigusakte.

Sellega seoses vaatleb komisjon juhtumeid, mis puudutavad kodanike ja teiste Küprose Vabariigis elavate inimeste suhtes toime pandud inimõiguste rikkumisi, ning annab nendest aru esindajatekojale.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 20/12/2017